

Міністерство культури України
Харківська державна академія культури

Кафедра "Менеджменту і адміністрування"

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

для здобуття ступеня «магістр»

зі спеціальності "Менеджмент організацій і адміністрування"

(після ступеня "Бакалавр")

Харків-2015

Передмова

Програма для складання вступного іспиту з фаху "Менеджмент організацій і адміністрування" на отримання ступеня "Магістр" складено із дисциплін зазначених у Державному стандарті підготовки фахівців за напрямом підготовки "Менеджмент" – 0306: "Управління персоналом", "Маркетинг", "Фінанси підприємства", "Операційний менеджмент". Знання студентів оцінюється за 5-ти бальною системою.

Студент повинен показати високі теоретичні знання економічних та управлінських дисциплін, навички наукової викладацької та управлінської діяльності.

Програму затверджено на засіданні кафедри протокол № 6 від "03" грудня 2015р.

Укладачі: професор Дегтяр А.О., доцент Г. В. Пшинка.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Тема 1. Управління персоналом в системі менеджменту організацій

Співвідношення та зміст концепцій «управління кадрами», «управління персоналом», «менеджмент персоналу», «управління людськими ресурсами». Етапи історичного розвитку управління персоналом. Особливості управління персоналом у закордонних компаніях: можливості використання досвіду.

Тема 2. Управління персоналом як система

Управління персоналом на етапах розвитку організацій.

Корпоративна культура в системі управління персоналом. Формування корпоративної культури: цінності і традиції колективу.

Тема 3. Організація набору та відбору кадрів

Добір кадрів Основні джерела набору персоналу. Професіограма: модель співробітника і модель посади.

Залучення персоналу: створення бази даних кваліфікованих кандидатів для відбору. Характеристика джерел залучення кандидатів. Роль кадрових агентств.

Моделі та методи відбору працівників. Критерії відбору працівників.
Загальні процедури найму персоналу в організаціях
Етапи відбору кадрів

Тема 4. Оцінювання та атестація персоналу

Об'єктивна необхідність оцінювання персоналу в сучасній організації. Сутність та види оцінки персоналу. Критерії та методи оцінки персоналу. Індивідуальні та групові оцінки персоналу.

Атестація персоналу. Види атестацій. Призначення та зміст атестаційної комісії. Зміст атестації для різних категорій персоналу. Організація проведення атестації персоналу. Запобігання суб'єктивності, застосування комплексного підходу. Документальне супроводження атестації. Використання результатів атестації персоналу.

Тема 5. Управління процесом розвитку та рухом персоналу

Професійний розвиток персоналу. Виявлення та аналіз потреб персоналу. Поняття про трудову кар'єру та просування по службі. Психологічний аналіз особи працівника. Планування та управління службовою кар'єрою працівників. Моделі кар'єри: горизонтальна та вертикальна. Фактори, що визначають напрям та швидкість кар'єри.

Навчання персоналу. Інвестування в людину та його ефективність. Програми підготовки персоналу. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка.

Ротація кадрів.

Планування та підготовка резерву. Формування внутрішнього резерву. Виявлення працівників з лідерським потенціалом. Особливості підготовки резерву управлінських кадрів

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балабанова, Людмила Веніамінівна. Управління персоналом : Навч. посібник / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак; Донец. держ. Ун-т економіки і торгівлі ім. М. І. Туган–Барановського. Каф. маркетинг. менеджменту.– К.: Вид. Дім «Професіонал», 2006.– 511 с. + Додатки (С. 489–511).
2. Егоршин, А. П. Управление персоналом : Учеб. пособ. / А. П. Егоршин.– Н. Новгород: НИМБ, 1999.– 622 с.
3. Лук'янихін, Вадим Олександрович. Менеджмент персоналу : Навч. посібник / В. О. Лук'янихін.– Суми: Унів. кн., 2004.– 590 с.– (Упр. орг.).
4. Маслов, Е. В. Управление персоналом предприятия : Учеб. пособие / Е. В. Маслов; Новосибир. гос. акад. экономики и упр.; Под ред. П. В. Шеметова.– М.: ИНФРА–М; Новосибирск: НГАЭиУ, 1999.– 312 с.
5. Управление персоналом : Учебник / Под ред.: Т. Ю. Базарова, Б. Л. Еремина.– М.: Банки и биржи: ЮНИТИ, 1998.– 422 с.
6. Цыпкин, Ю.А. Управление персоналом : Учеб. пособие / Ю. А. Цыпкин.– М.: ЮНИТИ, 2001.– 446 с.

МАРКЕТИНГ

Тема 1. Маркетинг як відкрита мобільна система

Системний підхід до організації маркетингу підприємства. Маркетинг як циклічний і безперервний процес. Коротка характеристика основних етапів

маркетингової діяльності підприємства: аналізу ситуації, планування маркетингової діяльності, реалізації планів маркетингу та маркетингового контролю.

Сутність та завдання організації маркетингу. Взаємодія сукупності елементів системи маркетингу. Функції маркетингу: аналітичні, планово-управлінські, виробничо-збутові, контрольні.

Тема 2. Політика розповсюдження в системі маркетингу

Значення, цілі, завдання та місце політики розповсюдження в системі маркетингу. Поняття системи розповсюдження та її складові елементи. Канали розповсюдження, рівні, характеристика каналів розповсюдження різних рівнів. Функції каналів розповсюдження.

Види маркетингових систем розповсюдження (традиційні, багатоканальні, горизонтальні, вертикальні). Розвиток вертикальних маркетингових систем розповсюдження, їх різновиди (керовані, корпоративні, договірні). Особливості договірних вертикальних маркетингових систем розповсюдження (добровільних об'єднань роздрібних торговців під егідою оптовиків, підприємств утримувачів привілеїв, кооперативів роздрібних торговців).

Маркетингові рішення щодо структури каналу розповсюдження та схема їх прийняття (визначення основних варіантів каналу, визначення числа посередників, відбір учасників каналу, мотивування посередників та оцінка їх діяльності). Характеристика інтенсивного, селективного та ексклюзивного розповсюдження.

Типи підприємств оптової та роздрібної торгівлі та підприємства.

Тема 3. Стратегії маркетингу підприємства

Сутність стратегій маркетингу. Стратегічний аналіз стану підприємства на ринку. Ключові фактори успіху в бізнесі. Дерево цілей.

Поняття внутрішньої та зовнішньої конкурентної переваги. Варіанти поведінки підприємства на ринку залежно від конкурентної ситуації. Використання «SWOT»-аналізу для визначення позиції підприємства на ринку; оцінка конкурентоспроможності; вибір і застосування стратегії. Позиціонування підприємства на ринку з метою досягнення конкурентних переваг.

Розроблення стратегій маркетингу на основі визначення зростання ринку та відносної частки ринку (матриця БКГ), конкурентоспроможності та привабливості ринку.

Маркетингові стратегії підприємства щодо товару: диференціації (високої якості, комплексного продажу, фірмового товару, технічного лідерства), вузької спеціалізації, низьких витрат (використання нових технологій, відмова від дорогого сервісу, використання дешевої робочої сили, дешевої сировини та матеріалів). Маркетингові стратегії щодо ринку. Види стратегій, спрямованих на зміну ринку чи його частки (наступальні, оборонні та наступально-оборонні). Стратегічне та оперативне планування маркетингу.

Тема 4. Організація та контроль маркетингової діяльності

Сутність і завдання організації служби маркетингу на підприємстві. Принципи та умови ефективної діяльності служби маркетингу. Основні вимоги до побудови організаційних структур служб маркетингу, їх види, переваги і недоліки.

Характеристики, особливості та умови застосування функціональної, товарної, географічної, ринкової та матричної організаційної структури, їх спільні риси та відмінності.

Маркетинговий контроль: за виконанням річних планів, за відповідністю результатів діяльності підприємства обраній маркетинговій стратегії.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Армстронг, Гарі. Маркетинг. Загальний курс : Учеб. пособие / Гарі Армстронг, Філіп Котлер.– 5-те вид.– М.: Изд. Дім «Вільямс», 2001.– 608 с.
2. Карданская, Н. Л. Принятие управленческого решения : Учебник / Н. Л. Карданская.– М.: ЮНИТИ, 1999.– 400 с.
3. Котлер, Филипп. Маркетинг менеджмент (Анализ, планирование, внедрение, контроль) / Ф. Котлер.– 9-е междунар. изд.– СПб: Питер Ком, 1998.– 896 с.: ил.– (Теория и практика менеджмента).
4. Котлер, Филип. Маркетинг менеджмент : Экспресс-курс / Филип Котлер.– 2-е изд.– СПб.: Питер , 2005.– 464 с.– (Деловой бестселлер).
5. Котлер, Филип. Маркетинг менеджмент [Текст] : экспресс-курс / Филип Котлер, К. Л. Келлер.– 3-е изд.– СПб.: Питер, 2008.– 479 с.– (Классический зарубежный учебник).
6. Котлер, Филипп. Основы маркетинга / Филипп Котлер; Пер. с англ. В. Б. Боброва.– М.: Ростинтэр, 1996.– 698 с.
7. Эванс, Дж. Р. Маркетинг / Дж. Р. Эванс, Б. Берман.– М.: Экономика, 1990.– 351 с.

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Фінансова діяльність підприємства та засади її організації

Поняття фінансової діяльності підприємства. Особливості фінансової діяльності підприємства. Основні напрями фінансової діяльності підприємства.

Сутність державного регулювання фінансової діяльності підприємства. Основні завдання та принципи державного регулювання фінансової діяльності підприємств. Напрями і форми державного регулювання фінансової діяльності підприємства.

Засади організації фінансової діяльності підприємства. Особливості організації фінансової діяльності підприємств різних організаційно-правових

форм та розмірів.

Тема 2. Оборотні кошти підприємства

Поняття та склад активів підприємства. Характеристика позаобігових та обігових активів, їх роль в забезпеченні торгово-виробничих процесів на підприємстві. Поняття вартості активів, методи оцінки сукупної вартості активів підприємства.

Облік та оцінка запасів. Кругообіг обігових активів. Поняття оборотності обігових активів, їх елементи. Тривалість обороту обігових коштів. Методи визначення показників обороту та тривалості обороту обігових активів в цілому та по елементах. Система показників оцінки ефективності використання обігових активів підприємства.

Потреба в обігових активах, фактори, що впливають на неї. Методи визначення потреби в обігових активах. Фінансові джерела формування обігових активів, склад і структура. Поняття балансу обігових активів підприємства.

Тема 3. Фінансові ресурси підприємства

Поняття та склад фінансових ресурсів підприємства. Принципи формування фінансових ресурсів підприємства. Поняття вартості капіталу. Методи оцінки вартості окремих елементів капіталу підприємства. Середньозважена вартість капіталу.

Власні фінансові ресурси підприємства, їх склад та структура. Характеристика внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства (чистого прибутку, амортизаційних відрахувань, інших внутрішніх джерел). Характеристика зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства. Особливості формування та напрямки використання окремих видів власних фінансових ресурсів.

Позикові фінансові ресурси підприємства, їх склад та структура. Характеристика окремих видів позикових фінансових ресурсів підприємства (банківського кредиту; фінансового лізингу; облігаційної позики; товарного кредиту, внутрішніх рахунків до нарахування). Особливості формування та напрямки використання окремих видів позикових фінансових ресурсів.

Тема 4. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів підприємства

Відтворення основних фондів підприємства, його види. Основні ознаки відтворення основних фондів. Просте відтворення основних фондів, його форми. Розширене відтворення основних фондів, його форми.

Джерела фінансування капітальних вкладень, їх склад, структура та основні засоби фінансування. Власні фінансові ресурси як джерело фінансування капітальних вкладень, їх склад. Позикові фінансові ресурси, основні джерела їх залучення. Фінансовий лізинг як специфічна форма кредитного фінансування відтворення основних фондів підприємства. Інші методи фінансування

відтворення основних фондів - державні централізовані капітальні вкладення, іноземні інвестиції.

Тема 5. Аналіз фінансового стану підприємства

Поняття фінансового стану підприємства. Основні елементи оцінки рівня фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Основні користувачі інформації щодо рівня фінансового стану підприємства.

Рівень фінансової стійкості підприємства та принципи його визначення. Система показників оцінки рівня фінансової стійкості підприємства.

Рівень платоспроможності підприємства та принципи його визначення. Система показників оцінки рівня платоспроможності підприємства.

Оцінка показників ділової активності підприємства: швидкість обертання активів і капіталу підприємства, методи її оцінки. Система показників оцінки швидкості обертання активів і капіталу підприємства.

Рівень рентабельності активів і капіталу підприємства, методи його визначення. Система показників оцінки рівня рентабельності активів та капіталу підприємства.

Методичні підходи до інтегрованої оцінки фінансового стану підприємства, їх характеристика.

Тема 6. Фінансове планування на підприємстві

Поняття фінансового плану підприємства. Мета та задачі розробки фінансового плану підприємства. Зміст розділів і основних показників фінансового плану підприємства. Передумови розробки фінансового плану.

Методи розроблення фінансового плану: нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, економіко-математичного моделювання.

Баланс доходів та витрат підприємства як розділ фінансового плану, зміст та порядок його розроблення.

План надходження та використання грошових коштів (платіжний календар) - оперативний фінансовий план підприємства, зміст та порядок його розроблення. Балансовий план як прогноз складу активів і пасивів підприємства, зміст і порядок розроблення.

Розрахунок точки досягнення беззбитковості підприємства - заключний розділ фінансового плану, зміст і порядок розроблення. Поняття порогу рентабельності, методи його визначення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бланк, И. А. Управление использованием капитала / И. А. Бланк.– К. : Ника центр, 2000.– 656 с.

2. Бланк, И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк.– К. : Ника-центр, 2000.– 512 с.

3. Гриньова, В. М., Фінанси підприємств : навч. посібник /

В. М. Гриньова, В. О. Коюда.– Харків : Видавничий Дім «Інжек», 2004.– 432 с.

4. Финансы: Учебник для вуза / Под ред. проф М. В. Романовского.– М. : Перспектива, 2000.– 536 с.

5. Кизим, Н. А. Оценка и диагностика финансовой устойчивости предприятия. / Н. А. Кизим, В. А. Забродский и др.– Х. : ИНЖЕК, 2003. 144 с.

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Операційні процеси організації - динамічна основа функціонування та розвитку операційної системи. Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки.

Організація операційного процесу у просторі й часі.

Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. Визначення тривалості операційного циклу підприємства. Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства.

Тема 2. Управління процесом проектування операційної системи

Сучасний рівень розвитку операційних систем: системи автоматизованого проектування, автоматизовані системи управління виробництвом, системи автоматизованого складування та подачі товарів, гнучкі виробничі системи, інтегровані автоматизовані системи управління виробництва.

Відмінності у проектуванні продукту та послуги. Реалізація функції якості як можливість залучення споживача до операційного процесу.

Необхідність рішень з просторової організації діяльності. Схеми розміщення та масштаби виробничих потужностей. Розміщення обладнання для поточного виробництва. Проектування поопераційної (функціональної) схеми розміщення обладнання. Гнучкі схеми. Методологія схеми розміщення потужностей. Розміщення приміщень і обладнання сервісних підрозділів підприємства. Планівка офісу.

Проектування виробничого і обслуговуючого потоків: методи, засоби, інструментарій. Проектування робіт і нормування праці.

Тема 3. Управління поточним функціонуванням операційної системи

Управління матеріально-технічним забезпеченням. Функції, завдання та основні вимоги до оперативного управління виробництвом. Зміст та фази оперативного управління. Організація диспетчеризації виробництва. Регулювання незавершеного виробництва. Види систем оперативного управління виробництвом.

Контроль за виконанням робіт. Контроль операційного процесу. Контроль якості сировини, матеріалів, товарів та послуг. Контроль запасів.

Роль та завдання управління матеріальними ресурсами та запасами. Управлінські рішення в сфері управління запасами та пов'язаними з ними витратами. Особливості управління запасами залежного та незалежного попиту. Методи диспетчеризації запасів. Система управління «точно у термін».

Робоче середовище та умови праці, режим роботи. Класифікація робочих місць. Принципи організації праці. Розподіл та кооперація праці. Мотивація роботи. Робочі завдання. Основи нормування праці. Методи нормування праці. Хронометраж (система нормативів часу). Методи нормування часу.

Тема 4. Управління проектами

Сутність проектного підходу до управління організацією. Життєвий цикл проекту. Менеджмент проекту.

Планування проектів. Поопераційний перелік робіт. Створення робочих графіків за допомогою діаграм Г.Гантта. Розклад проектів. Контролінг проектів. Методи сітьового планування: переваги та недоліки. Техніка управління проектами методом оцінки та розгляду програми (РЕКТ) та методом критичного шляху (СРМ). Програмне забезпечення управління проектами.

Тема 5. Менеджмент якості та управління продуктивністю операційної діяльності

Загальний менеджмент якості (ТОМ). Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів та послуг. Показники якості та методи їх оцінки. Нормативи якості товарів та послуг.

Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Інструменти контролю якості. Аналіз програм забезпечення якості У.Е.Демінга, Д.Джурана, П.Кросбі, К.Ішикава, Ш.Шинго. Методи Дж. Тагуші. Підхід з точки зору загального менеджменту якості. Розвиток програми забезпечення якості. Групи управління якістю і система боротьби за якість товарів.

Особливості операційного менеджменту в різних галузях економіки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Василенко, В. А., Ткаченко П. У. Операционный (производственный) менеджмент.– Х.: ЦУЛ. 2003.– 532с
2. Гэллові, Л. Операционный менеджмент. – СПб "Питер", 2002.– 302 с
3. Курочкин ,А. С. Операционный менеджмент. – Х, 2000.– 302 с
4. Яременко, Олег Леонидович. Операционный менеджмент : Учеб. для студентов эконом. спец. высш. учеб. заведений / О. Л. Яременко, А. М. Сумец; Нар. укр. акад.– Х.: Фолио, 2002.– 231 с.
5. Мескон, М. Основы менеджмента : Пер. с англ. / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; Под общ. ред. Л. И. Евенко.– М.: Дело, 1992.– 701 с.
6. Армстронг, Майкл. Менеджмент: методы и приемы / Майкл Армстронг.– Пер. с 3-го англ. изд.– К.: Знання–Прес, 2006.– 876 с.– (Европ. менеджмент).

Міністерство культури України
Харківська державна академія культури

Кафедра "Менеджменту і адміністрування"

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ
для здобуття ступеня «магістр»
зі спеціальності **8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю»**
(після ступеня «Бакалавр»)

Харків-2015

Укладачі

Дегтяр Андрій Олегович, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування, д.держ.упр., проф. – голова робочої групи;

Степанов Віктор Юрійович, професор кафедри менеджменту і адміністрування, д.держ.упр., проф. – заступник голови робочої групи;

Пшинка Ганна Василівна, доцент кафедри менеджменту і адміністрування, д.держ.упр., проф.

адміністрування, к.філос.н., доц. – член робочої групи;

Губарев Олександр Олегович, доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.е.н., доц. – член робочої групи;

Ларіонов Юрій Іванович, доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.т.н., доц. – член робочої групи.

Програму затверджено на засіданні кафедри протокол № 6 від "03" грудня 2015р.

ВСТУП

Програма тестування з дисципліни «Основи економічної теорії» для конкурсного відбору вступників до Харківської державної академії культури для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю» на денну форму навчання побудована на основі Програми для вищих навчальних закладів затверджених Міністерством освіти і науки України.

Для проведення вступного випробування, на основні питань, поданих у цій програмі, сформовано екзаменаційні білети. Питання білетів дозволяють перевірити знання студентами основних понять і категорій економічної теорії.

Перевірка знань з питань, передбачених цією програмою дає достатні підстави для висновку про рівень підготовки абітурієнта для вступу до Харківської державної академії культури зі спеціальності «Управління інноваційною діяльністю» на здобуття ступеня магістра.

Тема 1. Економіка як наука

Зародження економічної науки. Предмет і об'єкт економічних досліджень. Потреби і ресурси. Економічні суб'єкти.

Економічна теорія та її складові. Макроекономіка і мікроекономіка. Функції економічної теорії. Закони і категорії економічної теорії.

Методи економічного дослідження. Економічне моделювання. Економічне сприйняття. Економічні показники. Позитивна і нормативна економіка . Економічна наука та економічна політика. Цілі економічної політики.

Історія економічної науки. Основні школи в економіці. Вклад українських учених у розвиток економічної науки.

Література: 1,3,17

Тема 2. Економічні потреби і виробничі ресурси

Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини. Класифікація і розвиток економічних потреб. Безмежність потреб. Потреби та економічні інтереси. Класифікація та взаємодія економічних інтересів.

Споживче благо як засіб задоволення потреб. Поведінка споживача. Оцінка споживачем корисності. Закон спадної граничної корисності.

Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів. Відтворювані та невідтворювані ресурси.

Процес виробництва. Праця. Засоби праці. Продукт. Технологічні способи виробництва. Економічне зростання. Проблема “що, як, для кого виробляти”.

Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Поведінка виробника на ринку. Закон спадної віддачі.

Література: 9,10,17

Тема 3. Виробництво: сутність , елементи, форми

Традиційна форма виробництва. Риси натурального господарства та його історичні межі.

Товарна форма виробництва. Поділ праці. Економічна відокремленість виробників. Просте і підприємницьке товарне виробництво. Продукт праці як товар. Попит на товар і його пропозиція. Споживна вартість товару. Мінова вартість, або ціна.

Фізична і монетарна економіка. Основні складові товарного господарства. Суть і функції грошей. Грошовий обіг . Еволюція грошей. Грошові реформи. Ціна та її функції. Типи ціноутворення. Інфляція.

Література: 2,4,5,10

Тема 4. Економічні системи

Національна економіка . Основні проблеми організації економіки.

Економічна система та її компоненти. Типізація економічних систем.

Власність і економічна система. Суть власності, її типи і форми. Суб'єкти і об'єкти власності. Привласнення і відчуження. Права власності. Тенденції розвитку відносин власності в Україні та у світі.

Економічні системи товарної форми виробництва. Суть адміністративно-командної системи та її неспроможність.

Література: 7,10,15

Тема 5. Ринкова економіка

Принципи організації ринкової економіки. Конкуренція – рушійна сила ринкової економіки. Види і методи конкуренції. Сучасні моделі ринкової економіки. Схема кругопотоку.

Визначення ринку. Функції та види ринків. Ринок товарів і послуг. Ринок праці. Особливості формування ринків в Україні. Ринкові структури та їхні ознаки. Досконала конкуренція. Ефективність ринкового середовища за досконалої конкуренції. Монополія та її різновиди. Концентрація виробництва та її показники. Поведінка монополії. Основні ознаки олігополії. Монополістична конкуренція. Антимонopolьне законодавство у світі та в Україні.

Інфраструктура ринку. Банки та їхні функції. Товарні біржі. Фондова біржа. Цінні папери. Формування ринкової інфраструктури в Україні.

Література: 4,5,10

Тема 6. Ринковий механізм

Ринковий механізм та його складові. Попит і його чинники. Закон попиту. Крива попиту та її переміщення.

Пропозиція та її чинники. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її переміщення. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Рівноважна ціна. Мінімальні та максимальні ціни.

Еластичність попиту і пропозиції за ціною. Чинники, що визначають еластичність попиту і пропозиції за ціною.

Розв'язання ринком основних проблем організації економіки. Переваги і слабини ринкового механізму. Недосконала конкуренція. Інші вади ринку. Необхідність державного регулювання.

Література: 5,8,15

Тема 7. Економічна роль держави

Держава як економічний суб'єкт. Економічні функції держави. Забезпечення правової бази. Захист конкуренції та антимонopolьна політика. Перерозподіл ресурсів.

Перерозподіл доходів. Державний сектор в економіці. Блага громадського вжитку. Державне регулювання економіки.

Державні фінанси. Фінансова система держави. Державний бюджет. Податки та їхні види. Видатки державного бюджету. Дефіцит державного бюджету. Крива Лафера.

Правові, адміністративні та економічні методи регулювання економіки. Напрями державного регулювання економіки. Економічні функції держави в перехідній економіці.

Література: 1,17,16

Тема 8. Економіка підприємства

Підприємство як економічний суб'єкт. Види підприємств за розміром. Чинники, що визначають розміри підприємств.

Правові форми підприємств. Переваги і недоліки одноосібного володіння. Переваги і недоліки партнерства. Акціонерні товариства. Нові форми господарювання в Україні.

Засоби підприємства. Основні та оборотні засоби підприємства. Бухгалтерські та економічні витрати виробництва. Класифікація витрат. Амортизація та способи її обчислення.

Обсяги продажів фірми. Прибуток та його види. Максимізація прибутку.

Підприємництво як особливий фактор виробництва. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності.

Література: 9,10,11

Тема 9. Домогосподарство. Доходи в ринковій економіці

Домогосподарство як економічний суб'єкт. Доходи домогосподарства у традиційній економіці. Матеріальне самозабезпечення сім'ї. Елементи традиційного господарства в Україні. Домогосподарство і його функції в ринковій економіці. Принципи формування доходів у ринковій економіці. Функціональний розподіл доходів.

Ціноутворення на ринку праці. Суть заробітної плати. Попит і пропозиція робочої сили. Рівень конкурентності ринку праці. Чинники диференціації заробітної плати. Мінімальна заробітна плата.

Рента як дохід власника землі. Механізм формування ренти. Позичковий процент як дохід на капітал. Прибуток як дохід підприємця. Норма (рівень) прибутку.

Бідність і багатство. Родинний розподіл доходів. Джерела формування сімейного бюджету. Структура видатків сім'ї. Диференціація доходів. Крива Лоренца. Причини нерівності доходів. Економічна нерівність і політика соціального захисту населення.

Література: 3,15,16

Тема 10. Система національних рахунків

Система національних рахунків. Показники обсягу національного виробництва. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: видатковий, розподільний, виробничий. Інші показники обсягу національного виробництва: валовий національний продукт, чистий внутрішній продукт, національний дохід. Особистий і використовуваний дохід. Номінальний і реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Темпи приросту реального ВВП. ВВП на душу населення.

Показники рівня зайнятості. Зайняті та безробітні. Рівень безробіття. Показники рівня цін. Індекс споживчих цін. Дефлятор ВВП. Інфлювання і дефлювання.

Література: 2,15,17

Тема 11. Сукупний попит і сукупна пропозиція

Економічний потенціал суспільства. Виробництво національного продукту і його фактори. Показники використання основних факторів виробництва. Чинники, що визначають величину національного продукту країни.

Реалізація національного продукту. Сукупні видатки та їхні складові. Сукупний попит. Крива сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Крива короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Макроекономічна рівновага. Збурення сукупного попиту та відновлення рівноваги. Збурення сукупної пропозиції та відновлення рівноваги.

Література: 2,9,11,17

Тема 12. Споживання й економічне зростання

Споживання і використовуваний дохід. Гранична схильність до споживання. Середня схильність до споживання. Особисті заощадження. Вибір заощадником активів. Особливості споживання в Україні.

Інвестиції та їхня роль в економіці. Структура інвестування. Процентна ставка як чинник інвестування. Нестабільність інвестицій. Економічне зростання. Погляди на економічне зростання. Фактори економічного зростання. Типи економічного зростання.

Економічний розвиток і його рівень. Економічне зростання у розвинутих країнах і країнах, що розвиваються. Особливості економічного розвитку України. Відновлення зростання економіки України.

Література:2,3,7

Тема 13. Макроекономічна нестабільність

Основні прояви макроекономічної нестабільності. Економічні коливання.

Фази ділового циклу. Причини економічних коливань.

Зайнятість і безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Причини безробіття. Соціально-економічні втрати від безробіття. Природна норма безробіття. Рівень безробіття в різних країнах. Особливості безробіття в Україні. Зайнятість і формування ринку праці в Україні.

Суть інфляції, її види. Соціально-економічні наслідки інфляції. Причини інфляції. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса. Методи боротьби з інфляцією. Причини розвитку гіперінфляції в Україні та шляхи її подолання.

Література:1,2,9

Тема 14. Макроекономічна політика

Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики.

Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету. Види фіскальної політики та її результативність. Державний борг. Зовнішня заборгованість країни.

Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку.

Особливості макроекономічної політики в Україні.

Література:3,4,5,6

Тема 15. Світова економіка

Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс. Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги. Зовнішня торгівля України.

Міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Протекціонізм і лібералізм. Торговельні обмеження: мито, квоти, немитні бар'єри.

Валютні відносини. Конвертованість валют. Валютний курс і його види. Плаваючий валютний курс. Попит і пропозиція валюти.

Міжнародна валютна система та її еволюція. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк.

Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз. НАФТА. Міждержавні галузеві організації. Організація країн – експортерів нафти (ОПЕК).

Інтеграція України у світову економіку.

Література:12,13,14

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. – Вінниця : Нілан – ЛТД, 2013. – 394 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. – 2-ге вид., випр. і допов. – Київ: Знання, 2014. – Кн. 2 : Мікроекономіка. – 390 с.
3. Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід: навчальний посібник / І.О. Бочан. – К.: Знання, 2012. – 211 с.
4. Вовчак О.Д. Гроші та кредит. (текст) навч. посіб. / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 424 с.
5. Гроші та кредит: навч. посіб. / С. М. Колотуха, С. А. Власюк. – К.: Знання, 2012. – 495 с.
6. Гроші та кредити: підручник / С. К. Реверчук (та ін.); за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. – К.: Знання, 2011. – 382 с.
7. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: навчальний посібник / С.Д. Дзюбик, О. С. Ривак. – К.: Знання, 2014. – 423 с.
8. Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – 9-те вид., перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2014. - 719 с.
9. Економічна теорія: Політекономія: Практикум: навчальний посібник. – 2-ге вид. / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: 2013. – 496 с.
10. Економічна теорія: політична економія. Навчальні форми контролю та презентації. Навч. посібник / За ред. С.І.Юрія, В.В.Козюка. – К.: Кондор, 2010. – 266 с.
11. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: навч. посібник / Г. М. Захарчин . – 2 – ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2013. – 407 с.
12. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ: КНЕУ, 2014. – 762 с.
13. Megaeconomics and global macroeconomic problem / Hrant Bagratyan, Irina Kravchenko. – К.: UB NBU, 2013. – 247 p.
14. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посібник/ О.Б. Чернега, А. С. Маловичко, В. Ю. Матвєєва [та ін.]; під ред. О.Б. Чернеги. – Львів: Магнолія-2006, 2012 – 541 с.
15. Нікітіна Т. А. Економічна теорія: підручник / Нікітіна Т.А., Салатюк Н.М., Нац. ун-т харч. техн. – К.: РВЦ НУХТ, 2013.
16. Отрошко О.В. Основи економічної теорії: навчальний посібник / О. В. Отрошко. – 2-ге видання, перероблене та доповнене. – Київ: Знання, 2013. – 334 с.
17. Чепіга В. Г. Основи економічної теорії: навч. посіб. / В. Г. Чепіга; НАН України, Київ, ун-т права. – Київ: Ліра-К, 2014. – 240 с.

